

Valosaasteesta päätoimittajalle

Virpi Kauko

Tieteessä tapahtuu -lehdessä 5/2002 oleva päätoimittaja Jan Rydmanin kirjoitus valosaasteesta henkii tyrmistyttävän ylimielistä ajattelua tyyliin ”Minulle riittää viihteeksi jalkapallo ja Kauniit ja Rohkeat – lakkautettakoon siis kirjastot” tai ”Minä haluan ajaa vesiskootterillani ympyrää – rannan asukkaat pitäkööt korvatulppia”

Tieteessä tapahtuu -lehden numeron 5/2002 Lyhyesti-palstalla päätoimittaja Jan Rydman arvostelee *Tähdet ja Avaruus* -lehden 3/2002 valosaasteartikkelia. ”Voihan myös olla, että kaikki eivät kaipaa pimeää kaupunkia sen enempiä esteettisistä kuin turvallisuuteen liittyvistä syistä. Monelle ehkä riittää hyvinkin, että näkevät Jupiterin ja Marsin, Saturnuksen ja Venuksen sekä satunnaisia taivaan kohteita siellä täällä. ... Moukarinheittoakin varten on mentävä aivan erityisiin paikkoihin onnistukseen suorituksissa.”

Jos Rydmania kiinnostaisi katsella taivaalta muutakin kuin ”satunnaisia kohteita siellä täällä”, hän saattaisi huomata että kaikkialla länsimaissa – maaseudullakin – alkaa olla vaikeaa löytää paikkoja joissa se kunnolla onnistuu. Jonkun kaupungin, kirkonkylän, huoltoaseman, moottoritien, urheilukentän tai mai-

noksen valot kun tahtovat aina heijastua taivaalle. Valosaaste on oikea ongelma, eikä se rajoitu pelkästään kaupunkikeihin eikä kouralliseen tähtiharrastajia.

Kirjoitus henkii tyrmistyttävän ylimielistä ajattelua tyyliin ”Minulle riittää viihteeksi jalkapallo ja Kauniit ja Rohkeat – lakkautettakoon siis kirjastot” tai ”Minä haluan ajaa vesiskootterillani ympyrää – rannan asukkaat pitäkööt korvatulppia”. Ei ole kauan siitä kun tupakointi oli sallittua lähes kaikkialla, ja tupakoinnottomat joutuivat vain haistelemaan savua tai menemään ”erityisiin paikkoihin”. Hajujen ja myrkkujen tuottamista on nykyään jo alettu rajoittaa; valo- ja melusaasteen suhteen on näköjään vielä paljon asennemuutoksen varaa.

Tähtitaivaan tarkastelulla on ollut ihmiskunnan historiassa valtava merkitys luonnontieteellisen ajattelun kehittymisen kannalta. Olisivatko antiikin kreikkalaiset keksineet Maan pallonmuotoisuutta ellei tähtiä näkyisi, olisiko Kopernikus tullut ajatelleeksi Maan kiertävän Aurinkoa? Puhumattakaan tähtitaivaan tuomasta avusta merenkulkijoille ja inspiraatiosta runoilijoille ja muille taiteilijoille.

Esteettisenä kokemuksena tähtitaivas on monelle meistä muistakin vaikuttavampi kuin mainosvalot. Jostakin syystä päätoimittaja kui-

tenkin näkee asian pienen marginaaliryhmän puuhasteluna, jota ei tarvitse ottaa vakavasti.

Rydman puolustelee valosaastetta turvallisuusnäkökohdilla. Mutta jos hän olisi edes lukenut *T+A*:n artikkelin huolellisesti, hänelle olisi ehkä selvinnyt etteivät valosaasteen vastustajat ole vaatimassa kaupunkeja pimennettäväksi kokonaan. Jutussa esitellään mm. miten vähällä vaivalla lamput voisi suunnitella niin että ne valaisevat niitä katuja tai pihvoja joita on tarkoitus valaista, eivätkä taivasta. Useinhan piha- ja katuvalot vieläpä suoraan vaarantavat turvallisuutta häikäisemällä niin ettei kulkija näe ympärilleen senkään ver-

taa kuin hämärässä.

Tällaiset muutokset eivät siis mitenkään taapahtuisi viihtyisyyden, turvallisuuden tai kaupunkimaisen elämäntavan kustannuksella, vaan pikemminkin päinvastoin. Samalla kun "turha" sähkönkulutus vähenisi, pimeää pelkääville riittäisi turvallisia valokeiloja, mutta näiden ulkopuolella tähtitaivaskin säästyisi meidän kaikkien ihailtavaksi – niin suur- ja pikkukaupunkilaisten kuin maalaistenkin.

Kirjoittaja on filosofian liseniaatti ja matematiikan assistentti Jyväskylän yliopistossa.